

1. ÚVOD	2
2. SEZNAMOVÁNÍ PO INTERNETU JAKO SOCIÁLNÍ JEV	3
2.1 ÚVOD	3
2.2 MEZILIDSKÁ KOMUNIKACE	3
2.3 SEZNAMOVÁNÍ A VÝBĚR ŽIVOTNÍHO PARTNERA.....	3
2.4 ŽIVOT MLADÝCH LIDÍ V MINULOSTI A DNEŠNÍ DOBĚ	4
2.5 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE	5
2.6 FENOMÉN INTERNETOVÉHO SEZNAMOVÁNÍ	5
2.7 DRUHY SEZNAMOVACÍCH KANÁLŮ NA INTERNETU	6
3. DOKUMENT	8
3.1 ÚVOD	8
3.2 JE DOKUMENT OPRAVDU REÁLNÝ?.....	8
3.3 ŽÁNRY DOKUMENTÁRNÍHO FILMU	8
3.4 HISTORIE A SOUČASNOST	8
4. FILMOVÁ ŘEČ	9
4.1 ÚVOD	9
4.2 OBRAZ	9
4.3 ZVUK	10
4.4 KAMERA	10
4.5 STŘIH	11
5. REALIZACE FILMU	12
5.1 VÝBĚR TÉMATU	12
5.2 PŘÍPRAVA NA NATÁČENÍ	12
5.2.1 <i>Hovořící – Deidre</i>	13
5.2.2 <i>Hovořící – DJ LJ</i>	14
5.2.3 <i>Hovořící – SKAgulac</i>	14
5.2.4 <i>Hovořící – Quadrix</i>	14
5.3 POUŽITÁ TECHNIKA.....	14
5.4 PRODUKCE	15
5.4.1 <i>První fáze – rozhovory na ulici</i>	16
5.4.2 <i>Druhá fáze – individuální rozhovory</i>	16
5.5 POSTPRODUKCE	16
5.5.1 <i>Příprava na střih</i>	16
5.5.2 <i>Střih</i>	16
<i>Úvodní video</i>	17
<i>Rozhovory na ulici</i>	17
6. ZÁVĚR	18
7. LITERATURA	19

1. Úvod

Při studiu digitálních médií není důležité znát jen fungování samotných médií či praktické zpracování digitální informace, ale i vliv těchto nových struktur na společnost a její vývoj. Proto jsem se rozhodla i praktickou část svoji závěrečné práce věnovat tématu spojenému s novým médiem internetu, konkrétně seznamování s pomocí virtuálního prostoru, které je dnes blízké především mladým lidem.

Hlavní částí této bakalářské práce je praktické zpracování sociálního dokumentu se zaměřením na on-line seznamování. Teoretická část pomáhá pochopit kontext sociálního jevu a problematiky tvorby dokumentárního filmového díla. *(něco o dokumentu, zaměření, co je v něm vidět apod.)*

Po tomto úvodu následuje druhá kapitola zaměřená na vysvětlení seznamování přes internet jako sociálně-vědní tematiky. Jsou v ní nejprve popsány související témata jako komunikace a seznamování jako takové. Zabývá se také změnou životního stylu dnešních mladých lidí (kteří převážně využívají tento způsob seznamování) oproti minulosti. V poslední části této kapitoly je uvedena elektronická komunikace, která svými odlišnostmi vytváří i změnu ve způsobu hledání životního partnera, a nakonec i samotné internetové seznamování pohledem odborníků.

Třetí kapitola se zabývá dokumentem jako filmovým žánrem, jeho historií, žánry a návazností na praktickou produktovou práci, která je nedílnou součástí této bakalářské práce. *(rozeprat)*

Čtvrtá kapitola vysvětluje výrazové prostředky používané ve filmu. Jejich použití má své opodstatnění a vliv na diváka, který je v také uveden v této kapitole. Důležité je i propojení této obecné filmové řeči a vlastního dokumentárního filmu.

Jeho vznik je rozsáhle popsán v poslední kapitole. Začíná v nejranějších fázích vymýšlení tématu a pojetí snímku, přes bodový scénář a samotné natáčení, a po závěrečné úpravy ve střižně. V této kapitole jsou uvedeny všechny komplikace, které při tvorbě vznikly a celá náročnost přípravy tohoto filmového díla.

2. Seznamování po internetu jako sociální jev

2.1 Úvod

Seznamování a navazování mezilidských vztahů patří mezi běžné takřka každodenní činnosti v životě člověka. Tyto činnosti neprobíhají náhodně, ale v každé kultuře mají určitý řád a stanovený průběh. Jedinci jsou nuceni se těmto řádům přizpůsobovat, pokud chtějí při sociálních interakcích uspět. (radši citaci)

Dnešní moderní doba, která se zdá rychlejší a technicky vyspělejší, ovlivňuje i tak tradiční věci, jakými jsou mezilidská komunikace a seznamování. Oproti době svých rodičů si dnešní mladí lidé musí osvojit nové techniky seznamování, chtějí-li najít životního partnera. I když stále zůstává mnoho možností potkávání lidí, jako v dobách nedávno minulých, elektronické verze „randění“ jsou **stále častějším volbou**.

2.2 Mezilidská komunikace

Pojem komunikace je dnes chápán jako sdílení informací mezi komunikátorem a příjemcem. V obecnějším pojetí jde o jakékoli sdělování, sdílení či přijímání. Do komunikace můžeme také zahrnout i účastníky, kteří jsou jí pouze přítomni a nijak se na ni aktivně nepodílejí (Vybíral 2000: 17).

Podle Watzlawicka, Beavinové a Jacksona má každá komunikace syntaktickou, sémantickou a pragmatickou složku. Syntax zahrnuje jevy jako kódování, komunikační kanály, kapacitu komunikace, ruchy, redundanci a statistické jazykové jevy. Sémiotika se zabývá významy slov a slovních spojení. Pragmatika je porozumění mezi aktéry komunikace a jejich vzájemné působí jako ovlivňování, přesvědčování či přijímání a odmítání pojetí sdělení (Vybíral 2000: 18)

- typologie mezilidské komunikace: (Jirák 2003: 16)
- Intrapersonální – komunikujeme tak sami se sebou, poznáváme a posuzujeme se
- Interpersonální (2-3 lidé) – vzájemné působení nás a druhý. Poznáváme tak sebe i ostatní.
- Skupinová – komunikace uvnitř malé skupiny, např. rodiny.
- Meziskupinová – mezi ustavenými skupinami
- Institucionální – v rámci politického systému, podniku nebo mezi takovými subjekty
- Celospolečenská – je dostupná příslušníkům celé společnosti, vyvinula se s masovými médii
- verbální vs. Neverbální komunikace – neverbální komunikace zahrnuje vše, co signalizujeme beze slov nebo jako doprovod slovní komunikace. Můžeme do ní zařadit gesta a pohyby, postoje těla, výrazy tváře (mimiku), pohledy očí, volbu komunikační vzdálenosti a zaujímání pozice v prostoru, tělesný kontakt, tón hlasu a jiné neverbální aspekty řeči, a oblečení a jiné úpravy fyzického vzhledu (Vybíral 2005: 81). Verbální komunikace pak naopak zahrnuje veškeré slovní projevy, mluvené i psané (Vybíral 2005:105)

2.3 Seznamování a výběr životního partnera

Svobodný výběr partnera v naší společnosti neexistuje dlouho. V dřívějších dobách partnera pro své dítě vybírali nejčastěji rodiče, a později měli při tomto výběru velký vliv. Partneri se tak hledali v blízkém okolí a zejména ve stejné sociální vrstvě. Takovýto výběr měl zajistit správné fungování rodiny vybudované na společných názorech a postojích. (Willi 2002: 107)

Podle Možného existuje v každé lidské společnosti tzv. sňatkový trh. Je to sociální prostor, kde dochází k setkávání, vzájemnému oceňování a vyřizování párů, které potenciálně směřují k manželství. Ale také k němu směřovat nemusí, a pak tento trh opustí nebo v něm dál neúspěšně setrvávají (Možný 1999: 100). Jedním z takovýchto prostor pro sňatkový trh je v dnešní době i internet, který nabízí různé aplikace pro nalezení vhodného partnera i vlastní sebe prezentaci (viz kapitola 2.6).

Výběr partnera velmi závisí na preferencích hledajícího. Podle toho pak volí i způsob seznámení. Extrovertnější lidé mohou volit setkání v baru či na diskotéce a podle toho pak vypadá i jejich následný vztah. Introvertnější lidé často volí nepřímé způsoby seznámení, právě přes internet nebo v reálném životě třeba prostřednictvím kamarádů. I na internetu je vidět, jak se liší volby mnoha lidí. Důkazem toho jsou rubriky v seznamkách, které se pohybují od „hledám milence“ přes „nejlepší kamarádi“ až po „toužím po lásce na celý život“. (Carmichael 2003: 35)

Výběr protějšku se děje na základě mnoha faktorů. Některé jako fyzický vzhled (preferenze v barvě vlasů, očí, výšky) jsou zcela vědomé, mnohé jsou však často zcela bezděčné. Můžeme tak rozlišit několik hledisek, na základě kterých volíme člověka, se kterým se chceme stýkat. První dojem dělá určitě fyzický vzhled. S lidmi, kteří nám přijdou tělesně přitažliví, totiž jednáme mnohem přívětivěji než s těmi ostatními. (Hayes 2000: 79) Na

internetu se však často setkáváme s lidmi, o nichž nevíme, jak vypadají. Teorie implicitní osobnosti v takovém případě říká, že velmi důležitá je první informace, kterou o člověku získáme (jiný pohled na něj budeme mít v případě, že to bude povahový rys „štědrý“ a jiný, když to bude „pomlouvačný“). Tato teorie dále souvisí s tím, že pokud víme o jednom povahovém rysu, máme tendenci takovému člověku přiřadit mnohé další, které s tímto rysem podle našich zkušeností souvisí. Například štědrému člověku můžeme přiřadit i „přátelskost“, „nesobectví“ či „empatii“. (Hayes 2000: 69) Další podobným aspektem hodnocení druhých je stereotypizace. Při ní dochází ke klasifikaci lidí na základě povrchních charakteristik (třeba barvi pleti, náboženství...). Přiřazujeme tak lidem vlastnosti, které vůbec nemusí mít na základě něčeho, co na nich relevantně neukazuje. (Hayes 2000: 74)

- Walster se svými kolegy navrhl v roce 1966 *hypotézu rovnocenných párů*. Je založena na myšlence homogamie: přitahují nás lidé, kteří jsou přibližně stejně atraktivní jako my. (stejně je to i s jmény a nicky) (Hayes 2000: 80)
- Výběr partnera souvisí se zkušenostmi z našeho vztahu k matce a otci. Na tento aspekt poukázal už v roce 1914 Freud, který rozlišuje dva hlavní typy výběru dospělého partnera: v prvním případě se výběr řídí náklonností k typu – vzorem je primární objekt lásky, tj. rodiče... Druhým Freudovým typem partnerské volby je narcistický výběr objektu. Člověk miluje ve svém bližním to, čím je sám, čím byl a kým by chtěl být. Vybereme si pak takového partnera, u něž máme pocit, že jsme milováni a oceňováni. Berlínský psychoanalytik Karl Abraham u partnerského výběru rozlišoval neurotickou endogamii a neurotickou exogamii. Při endogamii se partnerský výběr přizpůsobí naší náklonnosti k matce nebo otci, zatímco exogamie znamená výběr partnera, který se od matky nebo otce co nejvíce liší. Zážitky ze vztahu s matkou a otcem, ale i manželstvím rodičů mají na výběr partnera výrazný, ale nikoliv jediný vliv. (Willi 2002: 107)
- Dnešní lidé si partnera často vybírají v pozdější životní fázi, kdy má odpoutání od rodičů menší význam než vnitřní odpoutání od dřívějších partnerů. Vystává otázka, jaké zranění a omezení přetrvávají z předchozích vztahů a jak nás při výběru partnera motivuje strach z opakování problémů. (Willi 2002: 109)

2.4 Život mladých lidí v minulosti a dnešní době

Často zmiňovaným rozdílem mezi dnešní dobou a minulostí je dřívější dospívání biologické, než psychické sociální a morální. Do tohoto pojetí dospělosti se promítá sociálně historický rámec. (Alan 1989: 166) Můžeme tedy říct, že moderní doba přispívá k dřívějšímu vyhledávání sexuálních vztahů. Na rozdíl od minulosti na „vážný“ partnerský vztah ještě nejsou mladí v tomto věku připraveni. Tento proces je vidět také v dalších doprovodných jevech jako zkracování délky milostného vztahu, růstem počtu sexuálních partnerů apod. (Alan 1989: 167)

Mění se i typ pozdějšího soužití s partnerem a rodinou. V dřívější době mladí opouštěli domov, kvůli svatbě a založení rodiny. Nyní se od sebou stále vzdalují životní milníky opuštění domova a sňatek. Například ve Velké Británii se věk vstupu do manželství mezi roky 1970 a 2001 zvýšil o 7,6 let u mužů a 7,4 u žen. (Clever 2003: 145). Po opuštění domova pak stále více lidí preferuje žít osamoceně než s partnerem. Tito lidé jsou nejčastěji mladí profesionálové žijící ve městech, kteří nemají na rodinu čas (Clever 2003: 148).

- rychlorande – návrat k face-to-face komunikaci?
- dámské časopisy změnily nadpisy z „Jak ohromit muže v drogerii“ na „Jak se seznámit přes e-mail“ (Orr 2004 : 3)
- změna životního stylu – na všechno je čas, nejdřív kariéra, dítě po třicítce, manželství ano či ne?
- Z demografického hlediska se mění profil jednočlenné domácnosti. Častěji se v ní ocitají mladí lidé, oproti minulosti, kdy jednočlenné domácnosti zahrnovaly především ovdovělé. (Clever 2003: 123) Nejčastěji jsou to mladí profesionálové žijící v centru města.“
- Mnoho lidí ale stále preferuje žít s partnerem než osamoceně (Clever 2003 : 155)
- Doplnit statistiky – předmanželský sex, první sex, manželství, počet partnerů...

2.5 Elektronická komunikace

Elektronická komunikace úzce souvisí se vznikem tzv. „nových médií“, kterými se rozumí soubor sociálních a technických inovací kolem systému, jehož podstatou je zobrazovací jednotka (v dnešní době monitor) spojená s počítačovou sítí. Je to soubor nejrůznějších elektronických technologií s nejrozličnějším využitím, jež byly označovány jako masová média. Hlavními rysy, které je odlišují od „starých médií“ jsou decentralizace – dodání obsahu a výběr nejsou již převážně v rukou toho, kdo komunikovaný obsah dodává; vysoká kapacita – přenos pomocí kabelu či satelitu překonává dřívější omezení dané náklady, vzdáleností a objemem; interaktivita – příjemce si může vybírat, může odpovídat vyměňovat si obsahy a přímo se spojit s dalšími příjemci; a konečně flexibilita formy, obsah a užití. (McQuail 1999: 41)

Sociální hledisko elektronické komunikace podle Negroponteho spočívá zejména v komunitě, která se kolem sítě vytváří (Divínová 2005: 19). Uživatelé mají tendenci si internet co nejvíce připodobnit „reálnému“ světu. To je možné demonstrovat na příkladu specifického vyjadřování pomocí tzv. emotikonů neboli smajlíků, které kompenzují omezení neverbálních prostředků (viz kapitola 2.2), a mají podobnou funkci jako výrazy tváře při face-to-face komunikaci (Divínová 2005: 24).

Z psychologického hlediska rozlišujeme samozřejmě pozitivní a negativní dopad na člověka. K neblahým dopadům se často řadí vliv na kvalitu řeči a myšlení (ochuzování slovní zásoby, anglicismy, expanze počítačové terminologie a zkratk atd.), dopady na životní styl (přílišná závislost na úkor reálného života, sociální nerovnosti vyplývající z užívání technologií...), zdravotní a psychická stav (hrozba závislosti apod.). Přínos internetu je přikládán umožnění informační dostupnosti a prostupnosti, interaktivitě při výměně zpráv a rychlost zprostředkování kontaktu (Vybíral 2000: 151).

Psychologické aspekty z jiného hlediska nabízí Suler, který se zmiňuje o omezené percepci (kromě obrázků a zvuků nedochází k jinému smyslovému vnímání), textovosti (neověřitelný postup komunikace umožňuje záměnu identit), flexibilitě identit (z anonymity plyne odvaha lidí k tématům a věcem jinak tabuizovaným), změnách a nových stavech (internet umožňuje zažít něco nového, lidé často hovoří třeba o „spojení myslí“, když jim připadá, že potkali na internetu někoho podobného), rovnost statusu (často nazývaná také internetová demokracie; všichni na internetu mají stejné možnosti, mohou dělat stejné věci, bez ohledu na gender, rasu nebo víru), transcendentální prostor (neexistují hranice), časová flexibilita (jiné vnímání času), sociální mnohočetnost, možnost záznamu, narušení přenosu (deprivace z špatné funkčnosti přístroje nebo přenosu dat) (Divínová 2005: 25-29).

- statistiky – kolik lidí používá internet (kolik mladých lidí?)
- užívání mikrofonů a webkamer – nový druh komunikace v internetu
- Označení „diskusní fórum“ je často bagatelizací slov „diskuse“ a „diskutovat“. Spíše než o diskuse jde v některých fórech o pouhé řazení komunikačních exhibic, o konverzaci, vypovídání se takzvaný „Pokec“ (chat). „Pokecání si“ nabývá podoby necenzurované exhibice, tzv. dialogizace je spíše přechodným zaznamenáváním kratších či delších monologů, sebráním vulgarit a bizarností, jež by stěží publikovala jiná média. Jde o zvláštní druh prezentace před veřejností, kdy volba zašifrovaného sebeoznačení umožňuje zůstat ve virtuálním světě v anonymitě. Stejně tak „masa“ spoluúčastníků komunikace je zpravidla chráněna dostatečným stupněm anonymity. (citace? Vybíral?)
- Telematická (nová) média – technologie založená na využití počítačové techniky, hybridní-pružný charakter, možnost interaktivity, veřejné i soukromé funkce, nízká úroveň regulace, vzájemná propojenost (McQuail 1999: 42)

2.6 Fenomén internetového seznamování

Internetové seznamování je oproti „tradičnímu“ ovlivněno mnoha zvláštními jevy. Takovým důležitým jevem je disinhibice. Z kapitoly 2.5 víme, že anonymita vede k větší odvaze při elektronické komunikaci. Disinhibice popisuje právě chování, při kterém lidé dělají a říkají věci, které by v reálném světě neřekli a nedělali (Divínová 2005: 30).

Podle Sulera existuje šest faktorů, nichž stačí jakékoli dva, a může dojít k disinhibici. Jsou to:

- Anonymita
- Neviditelnost (nikdo nevidí, jak vypadám a jak se tvářím)
- Asynchronicita komunikace (reakci si mohu promyslet, nemusím odpovídat hned)
- Solipsistické introspekce (vše je v mé hlavě, vytvářím si ve fantazii, jak druhý vypadá)
- Neutralizace statusu (není podstatné, jaké postavení mám v reálném světě)
- Další účinky samotné interakce (Divínová 2005 : 31)

Dalším pojmem, který komunikaci na internetu ovlivňuje, je disasociace. V tomto případě lidé odlišují své reálné a virtuální „já“. Svůj projev na síti považují za chování někoho jiného, za nějž nejsou zodpovědní. Nejsou to tedy oni, kdo hledal na internetu dětské porno, někomu nadával či dělal obscénní návrhy apod. (Divínová 2005: 32)

Výzkumy prokazují, že atraktivitu zvyšuje smysl pro humor, zajímavost, kreativita, inteligence, míra sebeodhalení apod. Přesto se jako nejdůležitější činitel pro navazování a pokračování v komunikaci ukázala podobnost postojů, hodnot a zájmů... Mezi činitele snižující atraktivitu patří například nepřiměřený exhibicionismus či projevy agrese. (Slaměník, Výrost 2008: 254) - přepsat

- O utváření dojmů na internetu píše Wallace (1999) a upozorňuje, že na internetu to jsou naše psaná slova, z nichž lidé usuzují náš temperament. Formování dojmů má svůj rytmus, a ten je na internetu, při chybění F2F klíčů, mnohem pomalejší a méně plynulý než při osobním setkání. Při komunikaci prostřednictvím chatu například velmi záleží také na kvalitě připojení, tedy na tom, jak často se obnovuje stránka s dialogem. (Divínová: 50)
- První dojem, aniž si to lidé uvědomují, dělá e-mailová adresa (pozn. Nick). Úplně jinou image vytváří sexyfoxylady@hotmail.com, radovan.novotny@sh.cvut.cz nebo novotny@microsoft.cz, přestože je všechny může vlastnit jeden člověk. ... Za dvě nejdůležitější kategorie jsou při formování dojmu považovány věk a pohlaví. Pokud se on-line setkáme s někým novým, bývá jedna z prvních otázek směřována právě sem... Pohlaví jednoduše vytváří rámec pro on-line komunikaci. Snad proto výzkumy (Fuller in Wallace, 1999) ukazují, že on-line se všichni jevíme chladnější, logičtější, ananlytičtější a více orientováni na úkoly, než ve skutečnosti jsme. (Divínová: 51)
- ...většina respondentů (psychosociální aspekty v on-line komunikaci) uvedla, že na internetu komunikují jinak než ve světě reálném, příčina čehož byla spatřována v menší ze sankcí, v anonymitě a touze být někým jiným. Ve srovnání s F2F komunikací se ta na internetu repektive jeví jako otevřenější, uvolněnější, méně formální, ale také ironičtější, agresivnější a bezohlednější. Obsah vymyšlených údajů je zde vnímán jako vyšší. (Divínová: 53)
- ...být na internetu znamená více než např. Jen navštěvování určité chatové stránky. Znamená to připojení k sociální skupině, kterou tvoří všichni ti, kdo tuto stránku navštěvují. Interakce v této sociální skupině jsou tím, co odlišuje on-line život od interakce mezi člověkem a počítačem. (Divínová: 54)
- Typologie cybervztahů:
  - 1. V on-line vztahu jsou jedinci, kteří se nikdy osobně nesetkali. Obvykle se zapojují do výměn explicitně sexuálních textů. Někdy se mohou vydávat za příslušníky opačného pohlaví (gender swapping). Pokud mají ve skutečném životě partnery, nemají pocit, že by jim byli nevěrní. Takový vztah má obvykle krátké trvání.
  - 2. V rozvíjejícím se vztahu jsou lidé, kteří se potkali on-line, ale poté, co se v tomto prostředí intimně sblížili, by případně chtěli posunout vztah do reálného prostředí. Sdílená emoční intimita a závazek často vedou k cybersexu a/nebo silné potřebě spolu neustále komunikovat prostřednictvím internetu. Vztah je často dlouhotrvající.
  - 3. Lidé se nejdříve setkali osobně a poté svůj vztah udržují prostřednictvím internetu. Obvykle se tak děje kvůli zeměpisné vzdálenosti. Vztah může, ale nemusí být trvalý v závislosti na míře emoční intimity a závazku. (Divínová: 59)

2.7 Druhy seznamovacích kanálů na internetu

Na internetu existuje množství nástrojů a aplikací více či méně určených pro seznamování a komunikaci lidí. V dnešní době jsou nejdůležitější tyto:

- Internetové seznamky – jsou primárně určeny pro hledání partnera. Kromě klasických inzerátů umožňují mnoho dalších funkcí jako zobrazení fotografie videí uživatele a založení jeho profilu. Právě profil (vlastní strukturovaný popis) uživatele je nejdůležitější prvek v těchto seznamkách. Díky nim je možné hledat vhodného partnera podle zadaných parametrů (typ vyhledávaného vztahu, orientace, věku, náboženství apod.). Mnohé seznamky pak nabízí hodnocení profilů (uživatel s vyšším hodnocením na

větší naději zaujmout), vyhledání nejvhodnějšího partnera podle společných zálib, pořádání velkých seznamovacích akcí atd.

- Diskuzní fóra – nejsou obvykle zaměřená na seznamování, ale poskytují prostor pro tématickou diskuzi. Diskutující se stejnými zájmy (pěstitelství, chovatelství, ruční práce, filmy) mohou mít zájem o bližší seznámení.
- Chaty – narozdíl od diskuzních fór, kde je doba odezvy v řádech hodin a dnů, chaty nabízejí online diskutování v reálném čase. Tzv. pokec (anglicky chat) může být tématický i naprosto volný. Rozhovory zde jsou často méně vážné, a pokud jde o seznamování, jsou převážně navazovány krátkodobější vztahy a flirt.
- Sociální weby – tzv. sociální weby (Facebook, MySpace, Lastfm apod.) nejsou také určeny nejvíce k seznámení. Obvykle spojují lidi, kteří se znají z reálného života. Ale je zde možnost si na osobní stránce uživatele ověřit jeho rodinný status.
- Google wave

3. Dokument

3.1 Úvod

Pro svoji produktovou práci jsem si vybrala dokument pro nezaujatý pohled na problematiku sociálního jevu on-line seznamování. Dokumentární film umožňuje nahlížení na téma z pozitivní i negativní stránky a jejich různých úhlů.

Obrazové zpracování na rozdíl od textového umožňuje divákovi, který se se zobrazovanou skutečností nesetkal, lepší představu. Shlédnutí „na vlastní oči“ navíc zprostředkovává mnohem realističtější a autentičtější zážitky.

Dokument jako filmový žánr je charakteristický prostým sdělováním faktů z točené reality. Dokumentárnost vzniká na základě zobrazení stejného prostoru a času za předpokladu, že vzniklý materiál má povahu nesporného (podléhajícího ověření) svědectví. Důležité je zde především zachování faktické skutečnosti (Blech 1993: 200). Dokumentární film představuje surový záznam událostí, tak jak se opravdu staly, skutečných lidí tak jak mluví, života tak jak se děje, vše spontánní a bezprostřední (Katz 2005: 212) ?

Je to žánr, který se snaží o věrné zachycení reality. Na rozdíl od hraného filmu jsou lidé, místa, události, které se v vyskytují skutečné. Dokument se snaží divákovi přinést něco nového, něco mu objasnit nebo jej vzdělat. Proto jsou často námětem cizí kultura, příroda, dějiny nebo netradiční příběhy (Konigsberg 1997: 103).

Katz řadí dokument mezi tyto typy filmů zpracovávajících realitu: faktografické, etnografické, výzkumné, propagandistické, přímé filmy (direct cinema, cinema vérité = žádné zasahování do děje, žádné otázky) a dokumentární film. (Katz 2005: 213)

3.2 Je dokument opravdu reálný?

Dokumentární film nemůže být zcela nestranný, protože do snímané reality zasahuje mnoha filmařskými prostředky. Úhel kamery, střih, světlo, pořadí scén, to vše ovlivňuje, jak divák bude zobrazovanou realitu vnímat (viz celá kapitola 4). V neposlední řadě je celé výsledné dílo ovlivněno autorovým pohledem. Dokumentární film by tak neměl být brán jako záznam reality, ale jako druh reprezentace reality (Katz 2005: 212)

Podle Gauthiera je tak dokument žánrem na pomezí pravdivého a hraného snímku. Filmař totiž vždy zasahuje do běhu událostí (minimálně přítomností sebe a záznamového zařízení). Proto je důležité zvažovat i o jaký druh dokumentárního filmu jde, protože každý vstupuje do reality jiným způsobem (Gauthier 2004: 9). Navíc jsou do něj vždy přidány fiktivní prvky jako řeč vypravěče, titulky nebo hudba. Renov proto říká, že dokument a fikce se navzájem doplňují. (Renov 1993: 3)

3.3 Žánry dokumentárního filmu

- Jaké jsou druhy dokumentárního filmu a čím se liší. Proč jsem si vybrala zrovna sociální dokument a z jakých jiných žánrů budu ještě čerpat.

3.4 Historie a současnost

Na počátku filmové historie byl dokumentární film dominantním žánrem. Po roce 1908 se však začaly rozmávat filmy se smyšlenou zápletkou. Do širšího povědomí lidí se dostaly zase po ruské revoluci (1917), kdy byly po celém Rusku v propagačních vlacích rozesílány propagandistické snímky, které měly masu vzdělávat v komunismu. (Bergan 2006: 134)

Mezi nejvýznamnější dokumentární filmy historie teoretici řadí především Muže s kinoaparátom (Man with a moviecamera) od Dzigy Vertova z roku 1929, experimentální snímek o moderním životě v Rusku, snímek bez herců a scénáře. Další významné dílo je Nanuk-člověk primitivní (Nanook of the North) Roberta Flahertyho natočený roku 1922). Zmínit můžeme také Berlín: Symfonie velkoměsta natočený 1927 Waltrem Ruttmannem.

4. Filmová řeč

4.1 Úvod

K přečtení knihy je nutná znalost písma. Ke shlédnutí a pochopení obsahu filmu není nutná žádná zvláštní znalost. Filmové dílo k nám mluví přirozeným jazykem. Ukazuje nám svět stejným způsobem, jakým jsme zvyklí se na něj dívat – pomocí obrazu a zvuku. Ale i film má své specifické jednotky řeči, které by měl dobrý divák znát, aby pochopil všechna sdělení, která do díla filmař vložil.

Adresát těchto sdělení je publikum, které se na dílo dívá. Proto mnohem méně než na představení výrazových prostředků po stránce technické záleží na škále estetických možností, jež daný prostředek poskytuje. Divák, který dokáže vnímat tyto ne zcela zjevné prostředky, vyčte z uměleckého díla vše, co do něj jeho autor vložil, vnímat všechny jeho více či méně skryté invence i bezděčné reflexy, kolísání nebo nedůslednosti. Takovýto dobře informovaný divák zná nejen filmové prostředky, ale i jejich využití. Dokáže proto rozlišit použití novátorské od banálního až triviálního. (Plazewski 1967: 10).

4.2 Obraz

Jedním klíčových prvků filmu je obraz. Historický vývoj jej posunul od černobílé varianty na dnešní barevnou.

Obrazová část filmu se skládá z dílčích prvků. Nejmenší zobrazovanou jednotkou je obrazové okénko, nejmenší statická jednotka filmu. Můžeme si ji představit jako jednu přihrádku osvětleného filmového pásu nebo jeden samostatný snímek digitálního záznamu. Nejmenší dynamickou jednotkou filmu je záběr. Tak označujeme část snímané reality mezi dvěma nejbližšími střihy. (Plazewski 1967: 35)

Velmi důležitá pro emocionální vyjádření a ráz daného záběru je vzdálenost kamery od hlavního objektu, protože nám ukazuje určitou realitu ořezanou rámem objektivu kamery. Může nám jej ukázat v různém vztahu k prostředí: od naprostého splyvání s obrovskou masou ukázaného pozadí (velký celek) až k úplnému vydělení předmětu z jakéhokoli prostředí (detail). (Plazewski 1967: 35) Podle tohoto kritéria rozlišujeme několik velikostí záběrů (v závorce jejich zkratky, které se používají i v technických scénářích) :

- Velký celek (VC)
Zobrazuje mnoho objektů na velkém prostoru. Často se používá pro zachycení krajiny (západ slunce, město, dobová architektura) nebo zdůraznění masovosti (davy lidí, demonstrace, migrující stáda zvířat).

Ilustrační obrázek 4.2.1

- Celek (C)
Ukazuje postavu nebo jiný podobně velký objekt v celé velikosti. Je tak důležitý, aby měl divák přehled, kde se daný objekt nachází.

Ilustrační obrázek 4.2.2

- Polocelk (PC)
Zachycuje člověka od hlavy přibližně do pasu. Je lépe vidět obličej postavy a co dělá. Divák si par může všimnout některých výraznějších detailů (oblečení, účes, stáří...).

Ilustrační obrázek 4.2.3

- Americký záběr nebo americký plán (AZ nebo AP)
Člověk je na něm zobrazen od hlavy do poloviny stehů nebo mírně nad kolena. Používá se jako kompromis mezi celkem a polocelkem. Pochází z produkce amerických filmů, kde byl využíván ve westernech pro zabránění pistolníků se zbraněmi u pasu, proto americký záběr nebo plán.

Ilustrační obrázek 4.2.3

- Polodetail (PD)
Ukazuje hlavu a ramena postavy. Dobře jsou na něm znatelné emoce a výrazy tváře. Je hodně využíván při dialogu.

Ilustrační obrázek 4.2.4

- Detail (D)

Snímá objekt z velké blízkosti. Může to být nějaký výrazný předmět na lidském těle (náušnice, hodinky, ale i oči nebo ruce) nebo menší věci (jablko, kniha, květina). Slouží zejména k upozornění diváka na objekt, kterého by si ve větším záběru nevšiml a který je podle tvůrce důležitý. U lidských součástí pak často odkazuje na něco, co daného jedince charakterizuje a spoluutváří jeho osobnost (křížek na krku napovídá, že daný člověk je pravděpodobně věřící).

Ilustrační obrázek 4.2.5

- Velký detail nebo makro (VD)
Přináší divákovi objekt větší než je možné běžně vidět. Používá se opět k přitáhnutí pozornosti na malou věc. Pokud by tedy byly v detailu například hodinky, velký detail by mohl ukázat část skla a hodinovou ručičku. V přírodovědných dokumentárních filmech je často používán pro zobrazení přírodních struktur, například složeného oka mouchy, krystalků ledu, uspořádání buňky apod.

Ilustrační obrázek 4.2.6

Film se (nejčastěji) skládá z mnoha záběrů. Ty fungují podobně jako věty v knize. Každý záběr nám něco sděluje a ukazuje nám situaci z nějaké perspektivy a důvodu. Změny velikostí záběru, tak jak jsou popsány výše, vyplývají z povahy lidského vnímání. Lidé nesledují svět před sebou jednoduše a stejnoměrně. Vybírají si, co je zajímavé, jak detailně na objekt zaměří. (Plazewski 1967: 37) Přehlédnou celé mořské pobřeží, a pak se dokáží zaměřit na jedinou mušli v písku a vše ostatní zcela ignorovat.

Proto je dalším důležitým prvkem filmové řeči skladba záběrů, jinak také nazývaná montáž nebo střih. Skladba vznikne spojením konce jednoho záběru a začátku druhého. Uvnitř záběru může vznikat skladba pohybem kamery nebo objektu (takové případy jsou popsány v kapitole 4.4). Pro naše oko je přirozená postupná montáž, tedy od největších záběrů (velkého celku, celku) přes menší a menší a naopak. Střih skokem (třeba z velkého celku na detail) je také možná a v případě méně tradičních filmů i užívaná, ale nepřirozená. (Plazewski 1967)

Aby pro diváka bylo sledování filmu podobné jako výstava malířské galerie, musí mít filmový záběr určité vnitřní uspořádání, které se mu bude líbit. Už malíři v dávné historii zjistili, že určité prostorové struktury působí na diváka silněji než jiné. Zdůraznění správných linií, ukázaných známých tvarů nebo zakrytí části plánu (čímž se zdůrazní zbývající kus, který získá dojem stísněnosti), to vše poskytuje divákovi lepší vizuální prožitek. (Plazewski 1967: 70)

4.3 Zvuk

Zároveň s obrazem může na diváka působit i zvuk. Ten může mít dvě základní podoby. Buď zdroj zvuku na snímku vidíme (například hovořícího člověka), pak mluvíme o zvuku synchronním, nebo jej nemůžeme určit (v případě komentáře nebo dopravního ruchu vně budovy, kde se záběr natáčí), pak hovoříme o asynchronním. (Plazewski 1967: 170) Ve filmové praxi je tento asynchron často přidán postprodukčně, proto bývá někdy označován jako postsynchronní.

Protože se zvuk snaží vhodně doplňovat obraz snaží se kopírovat střihovou skladbu. (Plazewski 1967: 167) Důležitým doplňkem je také hudba (ve velké většině asynchronní), která podkresluje jednotlivé scény a pomáhá dotvářet atmosféru.

4.4 Kamera

Kamera a její užití mohou mít velký vliv na celkové vyznění obrazového materiálu. V minulosti často pouze staticky zaznamenávala dění. Postupem času přišli filmaři na to, že pokud se hýbou objekty na scéně dochází k velkému oživení, které může nastat stejně tak, i pokud se bude pohybovat kamera.

Pohyb kamery či sledovaného objektu zdůrazňuje pohyb, jenž se běžně ve světě odehrává. Na rozdíl od pohybu herce není pohybem „přirozeným“, nýbrž vyplývajícím z možností, které tvůrci dává technika. Rozeznáváme tři základní pohyby kamery. První je panoráma. Dochází k ní, pokud kamera stojí nehybně na stativu a pouze jeho hlavice se otáčí vertikálním či horizontálním směrem. Případně může být tento pohyb veden i šikmo nebo kopírováním nějaké křivky. Druhým typem je jízda. Při ní kamera mění místo různou rychlostí a směry. Pro tento druh pohybu bývá kamera připevněna se stativem na nějaké pojízdné podložce (ta se navíc ještě může pohybovat po kolejnicích) nebo se pro stabilizaci obrazu používá stadicam, který nosí kameraman. Posledním druhem pohybu je švenk. **(doplňit informace)** (Plazewski 1967: 88) Tyto pohyby lze vzájemně i kombinovat.

Dalším výrazným prvkem řeči kamery je rakurs. Jde o sklon kamery oproti běžným osám záběru. Hlavními změnami tohoto úhlu jsou nadhled, podhled a odklon od vertikály. O nadhledu hovoříme, pokud linie obzoru je v

horní části obrazu nebo nad horním rámem okénka. Laicky jej můžeme vyjádřit jako pohled shora. Tento rakurs vyvolává v divákovi pocit tisknutí k zemi, činí objekt zájmu menším, osamělým, podřízeným a hodným soucitu. Používá se i v masových záběrech, kde ale odpovídá na otázku, o jak velkou masu se jedná. Naopak podhled má linii obzoru v dolní části obrazu nebo pod dolním rámem okénka a je tak pohledem „zdola“. Vytváří pocit majestátnosti, vyzvedává, zvětšuje. Vyjadřuje nadšení a triumf, nebo autoritu a moc. Posledním uznávaným rakursem je odklon od vertikály. Linie obzoru při něm není rovnoběžná s dolním rámem okénka. Takové postavení kamery často naznačuje porušenou psychiku člověka, nebo vidění světa někým v silné duševním nerovnováze či pod vlivem omamné látky. (Plazewski 1967: 60)

Celkový obraz ve filmu samozřejmě ovlivňují i objektivy, které dokáží interpretovat realitu různými způsoby. Úzkoúhlé objektivy nebo též teleobjektivy (s dlouhou ohniskovou vzdáleností), dokáží zachytit celou lidskou postavu i na velké vzdálenosti (fungují jako dalekohled) a zároveň vykreslit pozadí neostře a tím ji z něj vydělit. Opačně fungují objektivy širokoúhlé (s krátkou ohniskovou vzdáleností). K zachycení postavy se musíme s kamerou velmi přiblížit. Široké objektivy jsou vhodnější, když chceme mít na scéně více prvku, a samozřejmě pro zachycení krajiny. (Plazewski 1967: 63)

4.5 Střih

Střih nebo také montáž je způsob kombinování záběrů do kompaktního celku, tak aby na sebe navazovaly a nepůsobily rušivě.

Montáž umožňuje umělci vybírat ze svého díla, to co předloží divákovi. V jiných vizuálních uměních či literatuře se před vznikem kinematografie používala montáž jen velmi málo. Teprve střih nám tak dal poznat mozaikové vnímání světa. Náš syntetizující rozum si dává dohromady nesouvislé vjemy, vjemy, pozorování, tělesa a pohyby, a rekonstruuje z nich události. (Plazewski 1967: 141) Podobně i film k sobě přikládá statické záběry s jízdami a švenky, a kombinuje je s vhodným zvukem a dalšími vizuálními a akustickými efekty, aby dal dohromady svět, co nejpodobnější našemu přirozenému vnímání.

Podle Plazewského „montáž organizuje filmový materiál sestavením jednotlivých záběrů v určité posloupnosti časové (dramaturgická skladba) a příčinné (asociativní skladba), přičemž se tomuto materiálu dodává patřičný rytmus a plynulost (technický střih)“. (Plazewski 1967: 143)

Dramatická skladba pracuje hlavně s lineární nebo paralelní montáží. Lineární je nejjednodušší a nejprostší montáž. Zachovává jednotu děje a často i jednotu místa a času. Paralelní montáž střídá dva a více motivů závislých na sobě přímo či nepřímo, které se postupně rozvíjejí a mohou se i prolínat. Zvláštním typem paralelní montáže je montáž synchronní – motivy, které se střídají, probíhají zcela současně. Retrospektivní montáž pak lineární děj kombinuje s výjevy z minulosti. (Plazewski 1967: 157)

Jednotlivé předěly mezi záběry mohou být navíc rozšířeny prolínačkami či zatmívačkami, které mezi nimi vytvoří plynulejší a delší přechod. Často se také používají mezi obsahově odlišnými částmi filmu například mezi poslední scénou a závěrečnými titulky. Prolínačky přemění obraz z jednoho záběru do druhého, tak že v okamžiku uprostřed jsou na scéně oba dva naráz. Oproti tomu zatmívačka má střed utvořený nejčastěji přes bílou nebo černou barvu.

5. Realizace filmu

5.1 Výběr tématu

Zajímám se o témata spojená s novými médii, zejména internetem, a jejich vlivem na populaci. Proto jsem si i pro svoji bakalářskou práci zvolila téma, které souvisí s internetem a jeho spojením s celkem běžnou lidskou činností jakou je seznamování. Aktuálnosti tématu přidává i propojení s moderní dobou, kdy jsou elektronické formy komunikace stále častěji využívány, a to využívány zejména mladými lidmi, kterých i seznamování nejčastěji týká.

Proto jsem si dala za úkol v praktickém zpracování dokumentárního filmu hlavně zjistit, jaký názor mají na seznamování přes internet názor sami jeho aktéři. Hlavní rámec individuálních výpovědí lidí se zkušenostmi s tímto druhem seznamování, jsem se rozhodla doplnit i o vyjádření různých druhů lidí, například těch, kteří se takto nikdy neseznamovali, starších lidí, nepřiliž zkušených a podobně.

5.2 Příprava na natáčení

Mým původním záměrem byl dokument složený z několika částí – krátkých výpovědí lidí z ulice, komentáře s fakty, názor odborníků a individuální delší rozhovory se zkušenými uživateli. Postupem času a tvorby se měnila i moje koncepce rozložení těchto skupin. Jako první jsem vyloučila externí komentář, protože mi mezi nepřipravenými výpověďmi přišel příliš rušivý.

S prvními rozhovory jsem přišla i na to, že odpovídající jsou velmi všímaví a pohotiví, takže mi téměř vše, co by bylo řečeno komentářem, řekli sami, vlastními slovy a často také s příkladem ze života. Tato výpověď „běžných“ lidí mi tak přišla mnohem cennější než „umělá“ data z výzkumu, která jsou zprůměrovaná či jinak upravená a zcela neosobní. S toho důvodu jsem také zavrhla výpovědi odborníků.

Hlavní těžiště filmu se tedy přesunulo na rozhovory s lidmi. Pro ty jsem měla předem připraveny otázky, které jim měly pomoci komplexně obsáhnout tematiku seznamování přes internet. Některé zde pro ukázkou uvedu:

- běžní lidé (nejlépe starší 40)
  - Co si představíte, když se řekne seznamování po internetu?
  - Kdybyste hledali protějšek, zvolili byste tento způsob?
  - Myslíte si, že je tento způsob seznamování bezpečný?
- mladí lidé
  - Seznamoval/a jste se někdy po internetu?
  - Pokud ano, jak to dopadlo?
  - Co si myslíte o seznamování přes internet?
  - Myslíte si, že je to dobrý způsob hledání partnera?
  - Znáte někoho s pozitivními/negativními zkušenostmi s internetovým seznamováním?
- respondenti se zkušenostmi s internetovým seznamováním (individuální rozhovory)
  - Jak se vám daří seznamovat přes internet?
  - Měl/a jste někdy problémy s člověkem, který se vám přes internet ozval? (výhrůžné maily, nevhodné narážky)
  - Jaké jsou podle vás pozitivní/negativní stránky seznamování přes internet?
  - Proč volíte tento způsob?
  - Zkoušeli jste něco jiného a s jakým výsledkem?
  - Je rozdíl v elektronické komunikaci a v pozdějším osobním setkání?
  - Za jak dlouho si v průměru sjednáte osobní setkání s člověkem s internetu?
  - Máte nějaké rozlišovací znamení, podle kterých odmítáte lidi?
  - Jaký způsob seznamování přes internet máte nejradši a proč? (seznamky, chaty, inzeráty)
  - Co byste doporučil/a lidem, kteří se takto chtějí seznámit?

Respondenty pro nezávislý názor jsem se rozhodla oslovit přímo na ulici, aby vzorek byl co možná nejrozmanitější. Lidi pro individuální pohovory jsem hledala v jejich „přirozeném“ prostředí – na internetu. Samozřejmě jsem oslovila i některé ze svých přátel, o kterých vím, že mají velké nebo zajímavé zkušenosti s tímto druhem seznamování.

V celkové koncepci dokumentu jsem se inspirovala podobnou závěrečnou prací Michala Oravce „FI MU očami studentů“. V tomto dokumentárním filmu se střídá několik studentů hovořících o svém studiu na Fakultě informatiky. Každý z nich vždy řekne svou výpověď k určitému tématu a všichni dohromady pak tvoří několik menších jednotek, z kterých je složeno celé dílo. Dokument potom nestojí na dlouhých výpovědích, ale spíše kratších, které se pravidelně střídají. (citace?)

Stopáž jsem si přibližně určila na 10-15 minut. A to včetně úvodních záběrů, předních titulků a závěrečných titulků. Tuto délku filmu jsem si vybrala především kvůli svým předchozím zkušenostem se studentskou tvorbou. Začínající filmař má tendenci do delší stopáže dostat, co nejvíce materiálu, a dělá mu potíže rozpoznat nepříliš poutavý obsah od zásadního, také se mu hůře drží myšlenka díla. To se pak může stát rozvleklým, nudným a nezajímavým.

Dalším důvodem pro kratší snímek byla moje představa o rychlejším tempu díla. Nemám ráda dokumenty, ve kterých jeden člověk mluví monotónně třeba i několik minut. Rozhodla jsem se proto zvolit spíše kratší výstižnější výpovědi. Čemuž napomáhá i koncepce filmu popsaná výše. Několik hovořících, kteří se pravidelně střídají je možné stříhat po mnohem kratších časech než jednoho mluvícího větší část filmu. Více lidí se může snadněji mezi sebou doplňovat a změna tématu bude pro diváka jasnější.

Mým hlavním záměrem bylo podat seznamování přes internet jako zcela normální a přirozený jev moderní společnosti. Proto jsem chtěla, aby byl srozumitelný pro různé věkové kategorie. Kvůli této snaze jsem se snažila zachovat část s výpověďmi náhodných lidí z ulice, aby v díle zazněl i nezaujatý názor co největšího spektra populace. Chtěla jsem hlavně zjistit, jak moc jsou s tímto jevem seznámeni, co si pod ním představují, jaké mají zkušenosti a jaké zkušenosti má jejich okolí.

Další hlavní myšlenkou bylo zobrazit natáčenou problematiku ze různých úhlů. Takže popsat nejen klady či zápory. Nezobrazit pouze šťastné páry seznámené přes chat nebo zoufalé dívky padlé za oběť internetovým výtržníkům. Ale najít pohledy z jedné i druhé strany a ještě hledat osobní motivaci k těmto hodnocením. A dále také zobrazit i celý tento jev, v co nejširším spektru – od klasického chatování, které si představí každý, až k méně tradičním formám.

Dalšími mými cíli bylo dotknout se témat, která jsou velmi diskutovaná v souvislosti s touto tematikou. A to zejména bezpečnost na internetu. Důležité pro mě bylo hlavně srovnání názorů nepříliš zkušených lidí a vybraných respondentů s velkou praxí. Zejména pak zmínit zásady těchto lidí, kterými se řídí oslovování lidí online a při setkávání se s nimi. Dalšími takovými tématy by měly být možnosti seznamování, přínosy, osobní postoje a zajímavé myšlenky, které by obohatili dosavadní znalosti o této tematice.

5.2.1 Hovořící – Deidre

S Deidre se známé delší dobu a vím o ní, že většina jejích vztahů probíhala přes internet a na dálku. Často tito muži pochází i z druhého konce republiky, ale ani tak nemá problém s nimi takový vztah vést. Proto jsem si ji vybrala jako zástupkyni lidí, kteří se seznámili pro internetu a dokáží vést fungující vztah a to často jen s prostředky dálkové komunikace. I když, jak sama v dokumentu říká: „pokud ti dva neudělají něco, aby se k sobě dostali blíž, musí se vztah zákonitě rozpadnout...“

Deidre ukazuje, že dlouhodobý vztah po internetu není jednoduchý, ale pokud dva opravdu chtějí, tak je možný. Ale druhou stranu je skeptická, že by takový vztah mohl vydržet nějakou opravdu dlouhou dobu. Důležité pro tento dokument je i její popsání, jak probíhá počátek vztahů přes internet – od počáteční psaní, přes první osobní kontakt, až po opravdový vztah.

Deidre pracuje v čajovně a svolila, aby se tam odehrávalo natáčení i v době, kdy tam nejsou žádní hosté. Měly jsme tedy ideální klid na práci v pěkném prostředí, které dobře ilustrovalo její osobnost. Větší záběr dává vidět i více oblečení, které odkazuje spíše k alternativnímu stylu života.

5.2.2 Hovořící – DJ LJ

DJ LJ má možná trochu neprůhlednou přezdívku, ale pracuje v rádiu, a tak je část DJ jasnější a LJ pak odkazuje k jeho „občanskému“ jménu. Na rozdíl od některých hovořících je u něj vidět jiná povaha. Dívá se přímo na mě (sedím na druhé straně stolu) a mluví hlasitě a sebevědomě.

Tohle všechno podporuje jeho výpověď. Dřív býval nesmělý a internet mu tak přišel jako ideální možnost, jak oslovit nějakou dívku. Ale tehle způsob seznamování jej velmi zklamal, což z něj dělá dobrou protistranu k lidem s dlouhodobými vztahy přes internet.

Stejně tak řešení jeho neuspokojenosti s neúspěchem při internetovém seznamování je příkladné – dodal si sebevědomí, zkusil to v realitě a zjistil, že „na tom nic není“. Tím opět působí jako protipól k těm, kterým to přes internet vychází. Zvláště v kontrastu s Deidre („nevím, na jakých místech se takhle v reálu seznámit“) a Quadrixem („že bych někoho oslovil na ulici to ne, párkrát jsem o tom přemýšlel, ale nikdy jsem to neudělal“).

S DJem jsme točili v kuchyni, která byla relativně prázdná a žádně zajímavé pozadí se příliš nedalo vymyslet, takže pouze kytka trochu vyrovnává vyplnění záběru. Navíc byla tato místnost poměrně tmavá, a tak bylo nutné použít lampičku nad stolem, která vydávala naopak poměrně silné světlo.

5.2.3 Hovořící – SKAgulac

SKAgulac mě zaujal, protože má opravu dlouhodobý vztah (přibližně dva roky), takže mě zajímalo, jak takový vztah probíhá. Současně je to jeden z lidí, který vidí v seznamování po internetu hlavně velký potenciál pro poznávání nových lidí. „Když někam jedu, vždycky někde někoho mám,“ odkazuje k velké síti přátel, na které se může spolehnout.

V případě SKAgulace jsem se snažila v záběru zachytit typické studentské obydlí, do záběru se tedy vešel u malý kuchyňský vaříč a stolek s věcmi. Navíc jsem tak mohla využít přirozeného světla z ulice, které je mnohem jemnější než umělé (alespoň při tomto počasí bylo).

U SKAgulace jsem mohla využít i menší typ záběru, protože i v tom je vidět jeho poměrně strohý a slušný způsob oblékání. Ten působí zajímavě v kontrastu s Deidre a jejím uvolněným stylem a zapadá do její snahy ukázat, že na internetu se seznamují nejrůznější druhy lidí.

5.2.4 Hovořící – Quadrix

Quadrix je právě jedním z nesmělých informatiků, pro které je seznámení přes internet často první volbou. Na otázku, jestli si myslí, že pro informatiky je to přirozený způsob seznamování, okamžitě odpověděl: „spousta informatiků je nesmělých a těžko navazují známosti osobně – přímo, – takže je pro lepší si nejdřív s někým takhle popovídat po internetu“.

Další zajímavá věc na Quadrixovi je způsob, kterým se seznámil se svou nynější přítelkyní. Náhodné setkání přes icq je mnohem vzácnější než tradičnější přes chat nebo diskuzní fórum. Ukazuje velkou variabilitu internetu jako prostoru, kde je mnoho míst, na kterých lze potkat protějšek.

Quadrixův malý byt poskytoval pouze málo místa pro manévrování. Nejdůležitější bylo, aby objekt seděl pod světlem a kamera jej mohla snímat v přirozeném úhlu. Ale i tak se do záběru vlezl kus plakátu vlka a školní rozvrh.

5.3 Použitá technika

Pro natáčení dokumentárního filmu jsem si půjčovala technické vybavení laboratoře LEMMA FI. Konkrétně šlo o profesionální HD kameru Canon XH-A1, mikrofon Shure SM58 a mikroport Sennheiser EW122

Kamera Canon XH-A1 umožňuje natáčení kvalitního obrazu ve vysokém rozlišení 1080i HD. Tříčipový snímač, řada manuálních režimů a nastavení, a možnost připojení kondenzátorových mikrofonů umožňuje velmi dobrý záznam s pokročilou uživatelskou kontrolou. Nabízí snímkování 25F nebo 50i. Pro svoji tvorbu jsem zvolila 50i prokládaný obraz pro realističtější vizuální záznam.

Mikrofon Shure byl použit při natáčení rozhovorů s lidmi na ulici. Mikrofon s kardioidní charakteristikou (snímá zvuk z úzkého prostoru před sebou) je velmi citlivý, snadno přenosný a lehce manipulovatelný. Proto se výborně hodil pro situaci, kdy jsem často hovořila s různými lidmi používajícími různý hlasový rozsah.

Oproti tomu bezdrátový mikroport Sennheiser se připevni k hovořícímu člověku a snímá jeho hlas, i pokud se pohne jiným směrem. Nahrávaný jej obvykle vůbec nevnímá, je tedy velmi pohodlný a nenápadný. Nastavuje se podle hlasu snímané osoby a zaručuje tak optimální kvalitu nahrávky. Navíc klopový mikrofon částečně patří k výrazovým prostředkům dokumentárního filmu, kde o přiznání, že zvuk je nahráván a tedy, že jde opravu o film jako médium.

Pro stabilní záběry byl samozřejmostí stativ Fomei W-500 s fluidní hlavou. Při natáčení individuálních rozhovorů – bez asistence – mi velmi pomohl dálkový ovladač ke kameře, s nímž jsem mohla regulovat funkce kamery i z místa, z kterého jsem hovořila s respondenty.

5.4 Produkce

Natáčení probíhalo několik týdnů, vždy zhruba po dvou dnech. První týden jsem natáčela rozhovory s náhodnými lidmi. Později probíhaly individuální dialogy, podle časových možností daných respondetů. Zároveň natáčení probíhalo u nich doma, aby bylo realisticky doplněno jejich prostředí.

Kamera pracovala v režimu priority clony, což mi umožňovalo lepší kontrolu nad výslednou expozicí než použití manuálního nastavení. Mikrofony s XLR vstupy nahrávaly zvuk do jednoho kanálu, pokud nebyl žádný z použitých mikrofonů zapojený, zvuk se nenahrával vůbec. Záběry bez zvuku byly plánovány jsou ilustrační, což znamená, že pod nimi poběží pouze podkresová hudba případně některý z rozhovorů.

Před každou změnou prostředí či expozice byla ručně vyvážena bílá. K tomu sloužila příslušná funkce na kameře a bílý papír přidržený před objektivem. Správné nastavení bílé je důležité pro barevné ladění scény. Bez něj by mohl mít obraz nežádoucí nádech. Scéna s Deidre v tmavě čajovně osvětlené klasickými žárovkami by mohla bez správného nastavení být do žluta.

V kapitole o přípravě natáčení jsem se zmínila o plánované koncepci filmu do několika menších tematických bloků. Také jsem nastínila otázky pokládané hlavním respondentům. Z nich nakonec vykryštalizovali tyto hlavní tematické okruhy:

- Zkušenosti – tohle zpravidla byla jednoduchá otázka na rozmluvení a odhození ostychu. Ptala jsem se na základní věci ohledně jejich seznamování. Například, jaké typy seznámení zkoušeli. Jak to dělali v minulosti a jak nyní. Odpovědi měly sloužit pro diváky jako hrubý přehled možností, které internet nabízí a jak k těmto věcem přistupují samotní aktéři.
- Detaily ze vztahů a seznamování – o lidech, kteří se mi zavázali k osobním rozhovorům, jsem měla aspoň základní informace o jejich zkušenostech. Tuto otázku jsem proto směřovala u každého trochu jiným směrem, aby zjistila určitou podrobnost o jeho zkušenosti. Případně jsem ji položila jako doplňkovou, pokud se respondent zmínit o něčem zajímavém, co by diváky mohlo zajímat. Respektoval jsem však při ní soukromí v často citlivých záležitostech a nechala odpovídající, aby si sami zvolili, kam až chtějí ve svých výpovědích zajít.
- Výhody seznamování přes internet – otázky na výhody a nevýhody jsou poměrně jednoduché, ale jak jsem zjistila i účinné. Každý má totiž jiný pohled na to, co považuje za výhodu a nevýhodu. Někdo třeba vyzvihl něco, co by většinu lidí ani nenapadlo (třeba Deidre, když mluví o výhodě, že na internetu už u konkrétního fóra má tušení s jakými lidmi se tam může setkat a dokonce popisuje určité „překročení prvního kroku seznamování“).
- Nevýhody seznamování přes internet – podobně jakou u výhod jsem se ptala na názor hovořících na nevýhody. Poměrně často zmiňovanou nevýhodou uvedl DJ - „některý třeba ani nepřijdou na ten sraz“. Quadrix uvedl hlavní obavu většiny lidí, že neví, kdo je na druhé straně, i když Quadrix v předchozí části zmiňuje, že to může být i výhoda. SKAglulac zmínil i nadávky, což je jeden z důsledků anonymity internetu – lidé se nebojí vyjadřovat své názory, a to i když jsou negativní.
- Jestli se zkoušeli seznámit i jinak – v této části jsem se zajímala, jestli lidé, kteří se seznamovali přes internet, někdy zkoušeli i něco jiného. A vůbec vnímají vztah vzniklý v realitě. Po odpovědích na předchozí otázky mě nepřekvapilo, že pozitivní postoj vyjádřil pouze DJ, který řekl, že na seznamování na ulici vlastně nic není a to chce pouze překonat počáteční stud. Oproti tomu nesmělejší část mluvčích se spíše přiklání k virtuálnímu seznamování, protože oslovit někoho na ulici se neodvažují a například Deidre ani neví, kde by měla hledat v realitě lidi pro seznámení.
- Bezpečnost internetu – zajímalo mě, jak (ne)bezpečnost internetu vnímají samotní účastníci, a co doporučují jako bezpečnostní pravidla. V souladu s očekáváním jim riziko internetu nepřipadá tak velké. SKAglulac doporučuje zdravý rozum, čímž trochu odkazuje i k běžnému seznamování, které také nemusí být zcela bezpečné, pokud člověk nepřemýšlí. „Když se sejdou na nějakém veřejném místě, tak to riziko je minimální,“ říká Quadrix a shrnuje tak asi nejdůležitější pravidlo setkávání cizích lidí, zároveň ze své zkušenosti varuje, že na internetu nejsou pouze bezelstní lidé.
- Různé otázky na konkrétního člověka – o některých hovořících jsem věděla i nějaké věci navíc, a tak jsem se ptala na otázky, které směřovaly do zajímavých míst. Například o Quadrixovi jsem věděla, že je

informatik, a tak mě zajímalo, jestli si myslí, že on-line seznamování je pro informatiky přirozený způsob seznamování. Deidre jsem se ptala na vztahy na dálku a jestli si myslí, že internet také vztahy podporuje. Pak jsem se ptala i na různé drobné věci, které mi pomáhaly dotvořit celkový obraz o daném jevu v jemnějších detailech. Takovou otázkou bylo třeba, zda si myslí, že lidé jsou na internetu jiní než ve skutečnosti při pozdějším osobním setkání.

5.4.1 První fáze – rozhovory na ulici

První fáze probíhala v ulicích Brna a později zejména v parcích v centru, protože jsem zjistila, že lidé na ulicích nemají tolik času. Zpravidla spěchají a odmítají se zastavit i na krátké natáčení. Při výběru mluvčích jsem si dávala pozor, abych měla pokud možno vyvážený počet mužů a žen v dost širokém věkovém rozpětí. Dále jsem si hlídala pozici mikrofonu a úhel kamery, aby se ve výsledku mohli střídat osoby natočené zleva a zprava. V celé této fázi mi asistoval spolužák, který ovládal kameru, abych mohla pokládat otázky (a aby se lidé nedívali do kamery, ale na mě).

Natáčení trvalo celé odpoledne až do počátku stmívání. Podmínky pro realizaci v exteriéru byly velmi vhodné. Zejména světelné podmínky byly velmi příznivé. Světlo nezpůsobovalo přepaly a nerazilo do očí, zároveň ale bylo dost silné, aby bylo respondentům dobře vidět do obličejů. Povětrnostní podmínky umožňovaly použití mikrofonu Shure i bez ochrany pro větru.

Z oslovených kolemjdoucích byla přibližně polovina ochotná mluvit na kameru. Tato polovina byla ujištěna o korektnosti natáčení. Dále byla seznámena s tématem hovoru, a poté nechána přirozeně mluvit na kameru. Jejich odpovědi jsem volně doplňovala různými otázkami, které jsem měla předem připravené, i otázkami, kterými jsem reagovala na zajímavé myšlenky. Tyto nové poznatky jsem později zužitkovala i při individuálních pohovorech.

5.4.2 Druhá fáze – individuální rozhovory

Druhá fáze probíhala v domácnostech respondentů se zkušenostmi se seznamováním přes internet. Opět jsem se snažila mít vyrovnaný počet mužů a žen, ale tentokrát byl věkový rozptyl menší. Natáčela jsem ze stativu a pro zvukový záznam použila klopový mikrofon – mohla jsem se tedy plně soustředit na pokládání otázek a komunikaci s hovořícími. Ti byli instruováni, aby odpovídali celými větami tak, aby bylo z jejich řeči patrné téma hovoru. Hovořící se opět střídají z pravé a levé strany. Navíc záběry každého z nich mají jinou velikost, což mělo usnadnit střih (viz kapitola 4.5).

5.5 Postprodukce

5.5.1 Příprava na střih

Úprava materiálu probíhala ve střihovém programu Adobe Premiere CS4. Nejdříve jsem si natáhla kompletní hrubý natočený materiál do počítače. V Premiere jsem si pak rozdělila záznam podle jednotlivých hovořících a částí s čistě obrazovým materiálem.

Následovala základní úprava zvuku. Protože různí lidé mluví různě nahlas a z odlišných vzdáleností od mikrofonu, musela jsem nejdříve všechny synchronní zvuky srovnat do stejné hladiny. K tomu se mi nejvíce osvědčil nástroj Adobe Soundbooth, který dokáže velmi citlivě zvuky nejenom tlumit, ale i jim přidávat na hlasitosti (a i více než o 6db, jak je tomu v základu Premiere).

Všechny zvuky byly nahrávány pouze na jeden mikrofon (v případě natáčení dokumentu není ruchový mikrofon příliš žádoucí). Zvuk tak byl pouze v levém kanálu. Dalším krokem bylo jeho nakopírování do pravého kanálu, čímž jsem získala stereo zvuk se dvěma stejnými stopami.

5.5.2 Střih

Střihová úprava probíhala v několika menších celcích. Nejdříve jsem střihala rozhovory s lidmi s ulice. Jednak proto že jsou jakýmsi „odrazovým můstkem“ pro těžiště dokumentu v hlavních individuálních výpovědích a dále pak také protože byly natočeny během jediného dne a tedy kompletní již v rané fázi střihu.

Další přišly na řadu právě individuální rozhovory, protože jsou částí vyžadující nejvíce péče a doladování. Točily se postupně, v různé týdny, při jiných světelných podmínkách, na dvě kamery stejného typu a byly při nich kladeny trochu odlišné otázky. Proto byly o něco náročnější na sladění. Obsahovaly také několikanásobně více materiálu, ve kterém bylo třeba se důkladně zorientovat.

V předposlední fázi jsem vytvářela úvodní intro spolu s úvodními titulky, které jsem skládala z ilustračních záběrů točených první den ve městě. Jako další přišly závěrečné titulky. Nesmím zapomenout ani na podkresovou hudbu, která je důležitou součástí dojmu z těchto částí filmu. Do této části musím zahrnout i pouštění polohotového snímku nezasvěceným divákům a diskuze o provedení a tom, jak na ně film působí.

Ve finále jsem ladila drobné detaily – stmívačky, finální úprava zvuků, ale i finální export a zkoušení funkčnosti. Do této závěrečné fáze patří úplné dotažení mého celkového snažení. Naprosté dokončení filmu až po jeho závěrečné vypálení na DVD.

Úvodní video

Úvodní video bylo složeno ze záměrů natočených na ulici z velké vzdálenosti, aby lidé o natáčení nevěděli a chovali se přirozeně. Dále byly použity záběry studentů z FI (lidé s notebooky). Zajímavým z těchto záběrů je mladík, který má prezentaci sociální sítě v angličtině. V tomto případě jde pouze o kouzlo náhody, které se ale výborně hodí do tohoto snímku a obsah prezentace odkazuje k rozsáhlosti tohoto jevu. Poslední záběry jsou z laboratoře natáčené snímáním obrazovky kamerou. Bylo nutné upravit frekvenci monitoru, aby nedocházelo k vlnění obrazu. Ani tak vizuálně čistý, ale dle mého názoru je tak autentičtější stejně jako předchozí záběry točené z ruky a více tak prezentuje dokumentární styl natáčení.

V úvodu jsou samozřejmě titulky uvádějící školu a celý film, a dále také krátké video vyrobené v After Effects. Na něm jsou postupně psaná písmenka a závěru na ně najede myš. V tomto videu jsem pracovala s myšlenkou, že ústřední téma mé práce se odehrává na internetu. Proto jsem celý název dokumentu stylizovala do podoby odkazu. Pod touto animací je použit zvuk ze serveru freesound.org. Konkrétně jde o zvuk psaní na klávesnici a kliknutí myši.

Pod celým úvodním videem běží skladba *Since you 're gone* od xxx, které mu udává patřičné tempo a doprovází obrazový materiál bez zvukové stopy. Další její důležitou funkcí je navození atmosféry před začátkem celého dokumentu. Byla vybrána tak, aby nebyla příliš výrazná sama o sobě a nepřebíjela obraz, a zároveň byla pomalejší s dobrým rytmem.

Rozhovory na ulici

Tato část začíná prohlášením: „my jsme se seznámili na internetu“. I když se její autor usmívá, je tato věta v podstatě neutrální a nepřenáší jinou zásadní informaci, než že takhle to jde. Kontrastem k této dvojici je paní, která říká, že pro ni je to až poslední zoufalá možnost. Právě tyto dva komentáře reprezentují myšlenku celého díla – pohled z různých stran.

Následují další lidé, kteří do tématu vnášejí svůj názor. Někomu se seznamování přes internet zdá příliš neosobní, jiný by nechtěl cestovat, aby někoho poznal. Ve většině se shodují, že v kolektivu jejich známých jsou lidé, kterým tento způsob seznamování vyšel, ale i takoví, u nichž je to naopak.

Je vidět, že velká většina náhodně oslovených lidí, nemá žádné zkušenosti a tedy i vědomosti pouze z doslechu, což dokazuje, že toto téma je velmi aktuální a může být v očích většinové populace velice zkreslené. Na druhou stranu, ale nějaké povědomí má každý, dokonce i starší generace. Jak ale dokazují tyto výpovědi, je spíše negativní. Výroky jako „Já už to vidím, jako taková poslední zoufalá záležitost“ nebo „je to trošičku i sport“ naznačují nedůvěru v tento typ seznamování.

„Většinou se pak lidé sejdou... a asi je to deziluze,“ uzavírá starší paní tuto část. Vyjadřuje tak, že tomu úplně nevěří. Ostatně oni jsou generace, která se ještě dokázala seznámit osobně. Zároveň tak otvírá další kolo otázek a divák se může hned dozvědět, nakolik to může být deziluze.

Individuální rozhovory

Tělo dokumentu jsem začala pozvolna. Hovořící začínají o tom, s čím mají zkušenosti. Deidre vypráví o svém prvním a posledním vztahu, který začal v realitě. Všichni nejdříve mluví o historii, se seznamováním přes internet se setkali poprvé už před lety.

Stopáž, tvůrčí záměry,

Předscény – záběry na ulici, FI, práce s titulky, Aftry, hudba, freesound.org, symboly

Ulice – střídání lidí, snaha o vyrovnanost,

Individ. - střihání k sobě, střídání,

6.Závěr

- Shrnutí bakalářské práce. Dosažené výsledky.

7. Literatura

- BARNES, Susan B. Computer-mediated communication : human to human communication across the Internet. Susan B. Barnes. Boston : Allyn and Bacon, 2002 E15-207
- BERGAN, Ronald. *Film : velký ilustrovaný průvodce*. V Praze : Slovart, 2008 791.43-berg1-2
- *Encyklopédia filmu*. spracoval autorský kolektív ; zostavovateľ Richard Blech. 1. vyd. Bratislava : Obzor, 1993
- CARMICHAEL, Nicole. *Dating : the virgin guide*. 1st pub. London : Virgin Books, 2003
- DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Joseph A. DeVito. 1. vyd. Praha : Grada, 2001
- DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex : forma internetové komunikace*. Radana Divínová. Vyd. 1. Praha : Triton, 2005 E15-220
- FISKE, John. *Introduction to communication studies*. John Fiske. 2nd ed. London : Routledge, 1990
- GAUTHIER, Guy. *Dokumentární film, jiná kinematografie*. Guy Gauthier, Praha : Akademie múzických umění, 2004
- JIRÁK, Jan; SPITZOVÁ-KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost : [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003
- KATZ, Ephraim. *The film encyclopedia : [the most comprehensive encyclopedia of world cinema in a single volume]*. Ephraim Katz. 5th ed. / revised by Fred Klein & Ronald Dean Nolen. New York : Collins, c2005 N1-356
- KONIGSBERG, Ira. *The complete film dictionary*. Ira Konigsberg. 2nd ed. New York : Penguin reference, 1997 791.43-KON11-1
- MCQUAIL, Denis; JIRÁK, Jan; KABÁT, Marcel. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2002
- MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999
- *Filmová řeč / Jerzy Płazewski ; [z pol. orig. přel. Zdeněk Smejkal].. -- 1. vyd..—Praha : Orbis, 1967 791.43-Plaz1-1*
- ORR, Andrea. *Meeting, mating, and cheating : how the Internet is revolutionizing romance*. Upper Saddle River, NJ : FT Prentice Hall, 2004
- *Theorizing documentary*. edited by Michael Renov. New York : Routledge, 1993
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2000 E15-138
- VYBÍRAL, Zbyněk k. *Psychologie komunikace*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005

See

E7-301 Regan – The Mating Game

DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex : forma internetové komunikace*. Radana Divínová. Vyd. 1. Praha : Triton, 2005 E15-220 (pokračovat)

- MILES, Steven. *Youth lifestyles in a changing world*. Steven Miles. 1st pub. Buckingham : Open university press, 2000 E10-173
- BEN-ZE'EV, Aharon. *Love online : emotions on the Internet*. Aaron Ben-Ze'ev. Cambridge ; : Cambridge University Press, 2004 E11-362

Vybíral – psych. Komunikace E15-145

- Macek – vztahy adolescentu E11-431
- Macek – adolescence E11-164a
- www.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html

316.6-výro1-4

J. Willi – psychologie lásky